Putífarova žena a její dcera Asenat

Původ materiálu
Studenti ETF UK
Pořadí v lekci
9

Téma

Chceme se učit nemanipulovat druhými lidmi a zároveň nenechat druhé, aby manipulovali námi. Naopak se učíme odvaze hlídat si své vlastní hranice, vytrvat v dobrém a nepodřizovat se zlu ani za cenu ztráty vlastních výhod.

Cíle

Děti uslyší příběh o Josefovi a Potífarově ženě. Děti také pochopí, že nemají jednat za zády druhého člověka nebo ho zneužívat ke svým cílům (pro starší děti dle skupiny je možné už mluvit o respekt k druhému, možná o šikaně, ubližování).

Posluchači se naučí, že jako lidé máme tendenci druhými manipulovat a zneužívat je ke svým cílům. Je proto nutné respektovat osobní svobodu druhého člověka a zároveň hlídat si i své vlastní hranice.

Starší děti a dospělí pochopí, že život víry nebývá cestou úspěchu a prosperity, že věrnost Bohu i vlastnímu svědomí může přinášet i nepochopení a problémy.

Pro učitele

Biblický text: Gn 39,1–18

- Josefův příběh začíná již v Gn 37 (Josefovy sny, prodání do otroctví).
- Příběh končí v Gn 50 (Josefova smrt v Egyptě).
- Novozákonní recepce: Sk 7,9–16 (Štěpánova řeč).

Výkladové poznámky

Josefův příběh spadá do širšího kontextu patriarchálních cyklů.

Širším tématem, které kniha Genesis sleduje, je vývoj Božích zaslíbení daných Abrahamovi (Gn 12,1–3). Bude Bůh věrný svým zaslíbením? Bude Boží lid jednat v důvěře a poslušnosti?

Stejně jako v předchozích příbězích (viz obětování Izáka) i nyní visí otazník nad tím, jak to dopadne s Jákobovým rodem. Nevymře na hladomor? Nepřijdou Boží zaslíbení vniveč?

Josef je hlavním protagonistou, nad nímž Bůh celou dobu bdí, ačkoliv z lidského hlediska se zdá, že to jde s Josefem od desíti k pěti.

Čtenář však vytuší Boží vedení hned v úvodu Josefova příběhu. Josef má totiž sny, které předesílají průběh událostí (otec s matkou i jeho bratři se mu budou klanět).

Čtenář si má uvědomit, že:

- I když se životní události zdánlivě ubírají špatným směrem, Bůh i tak vše dokáže obrátit k dobrému (Gn 50,20; Ř 8,28)
- Bůh je nakonec vždy věrný svým zaslíbením, i když se mohou naplnit úplně jinak, než jak člověk předpokládal.

Epizoda z Potífarova domu zapadá do (výše uvedeného) kontextu Božího vedení Josefa.

Vidíme zde cykly: Bůh žehná Josefovi nezaslouženě, na základě svého zaslíbení, a to i tehdy, když člověk zdánlivě Boží plán svým hříšným jednáním kazí. Bůh však Josefa vždy z dané patálie vyvede vítězně a o krok blíže svému cíli.

Bůh dává zaslíbení, člověk se snaží je zhatit (nevraživost bratrů), Bůh projevuje přízeň (Josef se dostane do prominentní pozice), člověk opět jedná zle (Potífarova žena Josefa falešně obviní, Josef končí ve vězení), Bůh Josefovi žehná (skrze výklad snů se dostává na královský dvůr), atd.

Josef je prodán otrokáři Potífarovi, veliteli tělesné stráže. Vypravěč hned dodává, že Josefovi ve službách Potífara daří, protože Hospodin byl s ním (Gn 39,2–3).

Boží požehnání v životě Josefa rozpoznává i pohan Potífar. Ustanovuje Josefa jako předního sluhu svého domu. Hospodin žehnal díky Josefovi celému Potífarovu domu. Ozvěna (a předzvěst naplnění) Abrahamova zaslíbení: „Požehnám těm, kdo žehnají tobě.“ (srov. Gn 12,3; 30,30; Nu 6,24; 2S 6,11; Př 3,33).

Josef byl krásné postavy a krásného vzhledu (Gn 39,6). Zdánlivě nahodilá zmínka. Avšak v kontextu SZ ukazuje na fyzické požehnání Hospodinovo. Uvozuje přechod k následující zápletce.

Potífarova žena se rozhodla v nepřítomnosti svého muže Josefa svádět.

Vypravěč ukazuje, že Josef je čestný člověk, hluboce motivovaný svou vírou v Hospodina. Odmítá ji slovy: „Jak bych se tedy mohl dopustit takové špatnosti a prohřešit se proti Bohu.“ Opět se ukazuje, že ani spravedlivě smýšlející, hluboce věřící člověk to nebude mít jednoduché.

Když jednou Potífarova žena Josefa dychtivě popadla, on se jí vytrhl a utíkal pryč. Přitom jí nechal v ruce své roucho (Gn 39,10–12). Nabízí se srovnání s jiným rouchem, které přivedlo Josefa do průšvihu dříve (Gn 37,31–35).

Josefovo čestné počínání se opět obrátilo proti němu, když ho Potífarova žena falešně obvinila z pokusu o znásilnění.

Josef končí ve vězení a Boží zaslíbení se opět zdají být v ohrožení. Opět se zdá, že poslušnost a důvěra Bohu nevedou k požehnání, které by člověk mohl čekat na oplátku.

Poznámky katechetické

Děti uvidí, že je lepší vždy jednat s důvěrou v Hospodina a jeho zaslíbení, než jednat podle bezprostředních „nabídek“, co máme a nemáme dělat.
Je dobré dětem také pomoci pochopit příklad Josefova charakterního jednání tváří tvář pokušení udělat něco zlého.

Děti mají pochopit, že nemají jednat za zády druhého člověka nebo ho zneužívat ke svým cílům (pro starší děti dle skupiny je možné už mluvit o respekt k druhému, možná o šikaně, ubližování).

Starší děti a dospělí pochopí, že život víry nebývá cestou úspěchu a prosperity, že věrnost Bohu i vlastnímu svědomí může přinášet i nepochopení a problémy.

Posluchači se naučí, že jako lidé máme tendenci druhými manipulovat a zneužívat je ke svým cílům.

Není třeba dětem vysvětlovat detailně podstatu pokušení, kterým se Potífarova žena snažila Josefa přimět jednat špatně.

Odkazy

Jonker, E. R. *Aby se slovo dostalo ke slovu: Podněty pro tvořivou katechezi.* Benešov: EMAN, 2006. ISBN 80-86211-39-8.

Hecht, Anneliese. *Přístupy k Bibli: Metody pro skupiny, Úvodní kurz.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-013-4.

Muchová, Ludmila. Cíle náboženské výchovy. In: *Náboženské vzdělávání a katecheze ve farnostech.* Praha: Katechetická sekce České biskupské konference v nakl. Tomáš Halama, 2007, 11–23. ISBN 978-80-87082-04-1.

Pavelka, Tomáš: Josef a žena Potífarova. (katecheze.evangnet.cz)

Obrázky, použitelné hlavně pro mladší děti: Bible Lessons for Kids (pinterest.com), zde (churchofjesuschrist.org), zde (Teach Grow Sow), zde (ldscdn.org), nebo (ldscdn.org)

Pracovní listy pro předškolní a mladší školní děti.

Pro děti

Pro předškolní děti

Začátek setkání, tj. vytváření společenství

Společně s dětmi vytvoříme kruh, můžeme se chytit za ruce, zazpíváme písničku, zapálíme svíčku. Vedoucí hodiny se pomodlí, děti se mohou přidat, společně pak řekneme Amen.

Vstup do tématu

Skrze obrázky pyramid, tradičního oblečení apod. představit Egypt jako místo, ve kterém se odehrává dnešní příběh, popsat odlišnosti života.

Mít vedle sebe obrázek bohaté Potífarovy ženy a Josefa jako otroka a povídat si o jejich postavení, co mohl Josef jako otrok, co mohla ona jako manželka jeho pána.

Předání obsahu – výklad

Stalo se vám už někdy, že vás někdo falešně obvinil, třeba sourozenec? Například: Řekli vaši sourozenci, že jste něco udělali, co jste vy neudělali? Byli jste z toho smutní?

Jak se k vám zachovali rodiče? Snažili se vás vyslechnout nebo dali za pravdu sourozenci?

Dneska si povíme příběh o Josefovi a Potífarově ženě, jak se Josef ocitl v cizí zemi a v těžké situaci.

Josefovi bratři ho prodali jako otroka Potífarovi, důstojníkovi a strážci egyptského krále (faraona). Bůh však byl s Josefem a v Egyptě se mu dařilo. Potífar viděl Josefův úspěch

a povýšil ho na dozorce svého domu.

Všechno, co měl, dal pod Josefovu autoritu.

Bůh požehnal Josefovi a požehnal kvůli němu Potífarovu domu. Vše, co měl, odkázal Josefovi a důvěřoval mu, že bude dělat všechna rozhodnutí za něj.

Josef byl pohledný mladík a jeho vzhledu si všimla Potífarova manželka a snažila se ho svést.

To je pro vás možná těžko uchopitelné. Ale můžete si to představit tak, že se vám třeba líbí nějaká hračka, hrozně moc ji chcete mít. Ale vaši rodiče vám říkají, že ta hračka pro vás není dobrá, nebo že je moc drahá. Znáte to?

Josef se jejím návrhům bránil. Josef rozhodně nechce dělat Potífarovi za zády něco, co by se mu nelíbilo. Nechtěl zklamat jeho důvěru. Navíc si od svého tatínka pamatoval, že takováto věc by byla velmi zlá a byl by to hřích proti jeho Bohu.

Ale Potífarova žena byla neoblomná. Čím více se jí Josef bránil, tím více si uvědomovala, že ho nemůže získat, ale o to více po něm toužila.

To možná taky znáte, ne? Když chcete třeba nějakou tu hračku nebo třeba sladkost. Tak čím více vám tu věc rodiče odepírají, tím více po ní toužíte.

Jednoho dne, když se Josef staral o svou práci v domě a nikdo z mužů náhodou nebyl uvnitř, uviděla svou příležitost. Popadla ho za svrchní oděv a zavolala na něj, aby si lehl s ní. Ale ani v této vyhrocené situaci, Josef nepodlehl. Nechal tam svůj oděv a utekl ven.

Možná, že i toto je pro vás nepochopitelné. Ale vezměte si třeba za příklad nějakou sladkost, kterou vám rodiče nechtějí dát, ale vy víte, kde je uložená. Rodiče odejdou a vás nechají samotné doma a vy jdete a tu sladkost si prostě chcete vzít, i když víte, že vám to rodiče zakázali.

Po této události si Potífarova žena uvědomila, že její snahy nikam nevedou a že by teď vina padla na ni. Uvědomila si, že drží jeho plášť, a zavolala na ostatní muže v domě a řekla jim, že ten Hebrejec, kterého její manžel přivedl do domu, se jim posmívá. Řekla jim, že se ji snažil svést, ale ona vykřikla silným hlasem, a tak utekl a nechal svůj plášť za sebou.

Oděv si nechala, dokud se její manžel nevrátil domů a nepodělila se s ním o stejný příběh.

To pochopitelně Potífara rozzlobilo. Neměl důvod nedůvěřovat své ženě, a tak předpokládal, že mluví pravdu. Dal Josefa do vězení.

Příběh lze vyprávět za pomoci obrázků, případně pomocí flaneografu.

Přenesení obsahu do života účastníků

Na tomto příběhu vidíme, jak je špatné dělat něco někomu za jeho zády. Ovlivní to náš život, ale i život ostatních.

Jaké máte zkušenosti se žalováním?

Kreativní prohloubení

- Hra: ocásky.
- Stavba Potífarova domu z kostek lega, případně si děti mohou postavit pyramidu.
- Možnost vymalovat si obrázek,

Společný závěr

Modlitba, můžeme si posílat svíčku a kdo chce, tak může říct třeba, za co je vděčný.

Pomůcky: Vytvořená pyramida z papíru (možná alespoň tři) – Pyramid Box (pinterest.com); obrázek egyptského domu; obrázek tradičně oblečené egyptské ženy – Pin page (pinterest.com); obrázek Josefa; kousky látek na ocásky.

Pro mladší děti – vyprávění s „motivací“

Začátek setkání, tj. vytváření společenství

Zapálíme svíčku a pozveme skrze modlitbu Boha do společenství. Můžeme si říct, jak jsme se měli, co jsme za uplynulý týden prožili.

Vstup do tématu

Podobně jako pro předškolní děti, představit Egypt, jaké jsou odlišnosti.

Je také možné ukázat mapu Egypta, kde se příběh odehrává; můžeme si povídat o tom, co je tam odlišné oproti Čechám, lze doplnit i nějakými fotografiemi. Možná nějaké dítě tam bylo s rodiči, tak může samo vyprávět.

Na papír nalepit obrázek Josefa a ženy – děti mají za úkol říci, co znamená být otrok a co znamená být bohatou ženou v Egyptě.

Výklad

Jako u předškolních dětí.

Aplikace

Povídat si o vztazích mezi spolužáky, sourozenci. Je možné klást následující otázky:

- Už se vám stalo, že spolužáci po vás chtěli, abyste udělali něco, co by se nelíbilo vašim rodičům?
- Stáli jste si pevně za svým, nebo jste to radši udělali, protože jste se cítili trapně, že byste to vy jediní neudělali?
- Setkali jste se někdy s tím, že na vás někdo žaloval? A jak jste se zachovali vy a vaše okolí?

Kreativní prohloubení

- Hra: ocásky.
- Sestavit si svého Egypťana, (černobílá verze).
- Dopsat (dořící) do příběhu z bible slova, kde jsou v textu umístěné obrázky.
- Napsat své jméno hieroglyfy.
- Možnost vymalovat si obrázek,

Společný závěr

Modlitba v kruhu, učení biblického verše.

Pomůcky: Obrázek Josefa a Potífarovy ženy; papír, tužka; vytvořená pyramida z papíru (možná alespoň tři) – Pyramid Box (pinterest.com); obrázek egyptského domu.

Pro starší děti – aktivní práce (s textem, tématem)

Začátek setkání, tj. vytváření společenství

Na začátku se katecheta pomodlí, můžeme si říct, jak jsme se měli, co jsme za uplynulý týden prožili. Případně si můžeme zopakovat, co víme o Josefovi – lze k tomu použít mapu.

Vstup do tématu

Mluvit trošku o náboženských rozdílech; o tom, v co věřili staří Egypťané a jaký to mělo dopad na jejich život – mít různé obrázky, které vystihují egyptské náboženství a židovství (klidně v současné podobě, nemusí jít přímo o víru v Hospodina doby Josefovy, ale i na tyto rozdíly může přijít řeč); můžeme nechat děti mluvit samotné; případně učitel připraví obrázky a děti budou mít za úkol je rozdělit.

židovství	egyptské náboženství
jeden Bůh	mnoho bohů
Desatero	důležitost slunce jako boha
Tóra	kniha mrtvých
synagoga	hrám
jarmulka	bohové zachycení ve zvířecí či lidské podobě
rabín	kněz, kněžky
talit (čtyřcípý modlitební plášť s třásněmi)	bílý oděv, sandály, šerpa
židovské svátky – chanuka, pesach, šabat…	výroční oslavy
speciální potravina – košer jídlo – čisté a nečisté potraviny	anch – symbol věčného života
rituální očista	každé město mělo svá božstva
pohřeb do 24 hodin od úmrtí	pohřební obřady, důležitou součástí obřad – otevření úst

Jak vidíte, židovství se velmi odlišuje od egyptského náboženství. Josef vyrůstal v prostředí, kde se mu jeho otec Jákob snažil předat toto učení. A teď se ocitl v zemi, která byla úplně odlišná. Možná tomu vůbec nerozuměl. Navíc byl v postavení otroka.

Co to podle vás znamenalo?

Co takový otrok může a nemůže?

Pomůcky: List papíru, tabule – učitel bude psát, to, co děti budou říkat; případně 3d Pyramid Project Ideas Ancient Egypt.

Výklad

Děti dostanou vytištěný text – společně si ho přečteme, třeba po větách.

Všímáme si jednotlivých postav a společně píšeme na tabuli odpovědi:

- Jak reaguje postava?
- Jaké je pro ni typické chování.
- Jaká je zápletka příběhu a rozuzlení?
- Jaký ten člověk má vztah k Bohu, k ostatním postavám.
- Co na jednotlivých postavách kritizují, v čem je povzbuzují.

Případně, když se jedná o starší skupinu, můžeme nechat účastníky, aby při četbě zanesli do textu určité symboly: otazník (?), jestliže něčemu nerozumí, vykřičník (!), pokud dospěli k důležitému poznatku, šipku vpravo (→), když je něco osloví, šipku dolů (↓), když je nějaké slovo štve, irituje.

Dále děti mohou třeba použít Google a hledat informace:

- Objevit co nejvíce informací o postavách v příběhu.
- Poznat okolnosti příběhu, situaci, místo a tehdejší zvyky.
- Seznámit se s dobou, v níž se příběh odehrává.

Aplikace do života

Jak by ses ty cítil jako Josef, Potífarova manželka, Potífar?

Děti si to nejdřív napíšou na papír a pak o tom společně diskutujeme.

Další možné otázky:

- Stalo se vám, že by někdo po vás někdy chtěl, abyste se chovali jinak, než je pro vás přirozené? Třeba se někomu vysmívat? Nebo něco ukradnout? Nebo zalhat?
- Jak jste se přitom cítili? Řekli jste to pak někomu dospělému, třeba rodičům?
- A jak se zachovali oni?
- Co my tento příběh říká o vztazích s druhými lidmi?

Kreativní prohloubení

- Je možné zahrát s dětmi divadlo – společně si sepíšou jaké jsou role, vymyslí dialogy – případně je možné znázornit třeba jen určité slovo – může se jednat i o pantomimu, sousoší.
- Dopsat do příběhu z bible slova, která tam jsou vynechaná.
- Napsat své jméno hieroglyfy.
- Připravit nějakou zprávu, kterou děti budou muset rozluštit: Ancient Egyptian Hieroglyphics worksheet (pinterest.com)
- Pracovní sešit.

Společný závěr

Naučit se společně biblický verš.

Mládež (15–20 let)

Začátek setkání, tj. vytváření společenství

Závod s kancelářskými sponkami. Účastníci se rozdělí do dvou družstev. Každý hráč ve družstvu má dvě kancelářské sponky. Cílem hry je co nejrychleji spojit všechny kancelářské sponky do řetězu. Poté spojením dvou konců řetězu k sobě vytvořit kruh, do kterého se pokusí vejít celé družstvo. Pak z toho utvoříme celý kruh, ve kterém se společně budeme modlit, chválit Boha.

Vstup do tématu

V našem světě čelíme různým pokušením a výzvám, které testují naše hodnoty a víru.

I zde je možné mluvit o rozdílu mezi náboženstvími, rozdílech v postavení – otrok/svobodný; žák/učitel atd.

Výklad a kreativní prohloubení

Je možné s příběhem různě pracovat, záleží na skupině:

A. Připravit ilustrace odpovídající průběhu příběhu (lze využít ty od dětí, případně zkusit nějaké, které nejsou typické a naznačí jen příběh – viz návrh dole – je možné využít AI), ty pak náhodně očíslujeme a necháme skupině, aby je poskládala ve správném pořadí:

1. obrázek muže – znázorní Josefa jako otroka
2. obrázek ženy – Potífarova manželka – může být Egypťanka
3. obrázek pracujícího muže
4. obrázek ženy, která se zalíbením na něco dívá – pokud možno, ať je zde vyjádřen chtíč
5. muž, který odmítá nějaké pokušení
6. žena, která jde tvrdě za svým, přes překážky
7. žena, která drží v rukou kus oděvu
8. rozhovor ženy s dalšími lidmi
9. odsouzení muže

B. Společně si přečíst text – vytvořit vlastní ilustrace k biblickému příběhu, práce v menších skupinkách, účastníci mohou vytvořit komiks. Případně práce celé skupiny. Můžeme zanést prvek ticha, kdy účastníci nesmí při tvorbě mluvit. Kreslí společně na kus papíru, který leží na zemi, náčrt všeho, co se v textu objevuje (i vnitřní pochody jako mlčení, pozorování, odpuštění…)

C. Vytvoření vlastního textu k předloženému obrázku či ilustraci související s biblickým příběhem.

D. Dopsat příběh, jak to bylo dál s Josefem a Potífarkou poté, co byl Josef uvězněn?

E. Necháme skupinu, aby uspořádala rozstříhaný text. Při sestavování se mohou objevovat různá sporná místa, která je pak možné při čtení původního textu objasňovat.

F. **Metoda sedmi kroků.** Poté, co si společně ve skupině přečteme biblický text, vyzveme účastníky, aby přečetli nahlas slovo nebo větu, která se jim zdá významná. Po každém takovém slově či větě má být chvíle ticha, ve které si každý může vyslovené v duchu zopakovat, aby k němu slovo více proniklo. Na závěr můžeme celý úryvek ještě jednou nahlas a pomalu přečíst. Použití toho prvku se hodí jako netradiční uvedení do práce s biblickým příběhem. Umožní naladění a proniknutí účastníků do textu. Metoda není vhodná pro větší skupiny lidí, spíše pro 6–8 účastníků.

G. Je také možné vyjádřit vztahy v textu pomocí náčrtků.

H. Po přečtení se mohou účastníci pokusit formulovat nadpis, který by dali přečtenému biblickému oddílu. Tím se vlastně snaží co nejvýstižněji vyjádřit hlavní výpověď textu.

I. Vymyslet si nějaký příběh, který má nějaké podobnosti s tímto konkrétním biblickým příběhem, který skupině převyprávíme. Účastníků se pak ptáme na okolnosti, které je při slyšení tohoto příběhu napadají. Co na jednotlivých postavách kritizují, v čem je povzbuzují. Podobné otázky lze použít i vyprávění klasického textu.

Přenesení obsahu do života účastníků

Bůh vidí naše zápasy a ví o všech momentech, kdy podlehneme tlaku okolností.

Otázky:

- Také jsi už někdy musel snášet problémy v důsledku nesprávných rozhodnutí jiných lidí? Jak se ti daří zvládat a vyrovnat se s takovými situacemi? Jak to ovlivňuje tvůj postoj k druhým?
- Jakým způsobem se tomu můžeme postavit tak, abychom ze sebe neudělali hlupáky, ale zůstali čestní vůči svému přesvědčení?
- Jak se s přibývajícími léty mění tvoje postoje? Roste s nimi i tvá víra? Co ses naučil tím, že jsi získal zkušenosti?
- Co znamená žít vírou a ne tím, co vidíme a jak se chovají ostatní?

Společný závěr

Tematická modlitba, účastníci si sami pojmenuji, jestli něco takového zažili, mohou vyjádřit své emoce, jak se u toho cítili, jestli zoufalství, bezmoc… Mohou říct Bohu i to, jestli se třeba cítili

opuštěni Bohem, upřímně mu říct své pocity.

Možná je modlitba jednoho za druhého.

Kurz víry pro nedávno pokřtěné

Začátek setkání, tj. vytváření společenství

Společné jídlo, při něm se můžeme sdílet o tom, co jsme v minulém týdne prožili. Každý může říct jednu věc za kterou je opravdu vděčný, co se mu povedlo. Případně můžeme říct i to, čeho litujeme. Na konci společná modlitba, kdy zapálíme svíčku, modlit se může ten, kdo vede skupinu, nebo i ostatní. Je možné tu svíčku posílat.

Vstup do tématu

Ocitáme se ve starověkém Egyptě. Můžeme se bavit o odlišnostech egyptského náboženství a křesťanství (židovství) – lze použít materiál pro starší děti.

Zkusíme najít obrázek ženy, která po něčem strašně moc touží (viz obrázky v příloze).
Co ve vás ten obrázek vyvolává? Co jsou její záměry? Co si myslí?

Výklad

Potífar byl mocným mužem ve faraonových službách. Byl tak zaneprázdněn mimo domov, že potřeboval někoho jiného, kdo by se staral o jeho domácnost, tímto mužem se stal Josef. Potífarova žena se během jeho nepřítomnosti stala osamělou a nudila se. A tak hledala zábavu v mnoha věcech. Jednoho dne byla zlákána pohledem na dobře vypadajícího muže. Žena v jejím postavení měla spoustu příležitostí se zaměstnat a zabavit se jinou činností, ale upnula se na Josefa. Jakmile se na něj jednou zaměřila, nepustila ho. Nezáleželo jí na tom, že je vdaná a že by to jako vdaná žena dělat neměla. Nezáleželo jí také na tom, že Josef byl mladý muž ve službách jejího manžela. Jediné, na čem jí záleželo, bylo, aby si s ním užila. Potífarova žena se o svého muže ani o Josefa nestarala. Starala se jen o sebe a o své zájmy. Důležité pro ni bylo její potěšení.

V co mohla doufat? Co si myslela, že dosáhne tím, že se s Josefem vyspí?

Určitě nehledala naplňující vztah. Nikdy by neopustila svého mocného manžela kvůli hebrejskému otroku. Ne, vše, co hledala, byl dočasný únik ze svého každodenního života. Možná by se dala charakterizovat jako znuděná žena středního věku, která hledala vzrušení. Toužila po pocitu, že by mohla přilákat mladého a pohledného muže. Možná si užívala vzrušení z lovu, protože byla přesvědčená, že ho nakonec unaví a dostane, co chce. Možná chtěla zažít

pocit, že je znova atraktivní.

Ale Josef jejím plánům odolal. Utekl a nechal jí v ruce svůj oděv. Když si Potífarova manželka uvědomila, že její plány selhaly, a že by teď vina padla na ní, tak se rozhodla, že Josefa zničí. Proto zavolala ostatní služebnictvo a začala jim říkat lži, stejně pak i svému manželovi.

Přenesení obsahu do života účastníků

Co bylo nejdůležitější na Josefově jednání a jednání manželky Potífara?

Ať už si to chceme přiznat nebo ne, všichni jsme někdy jako ta Potífarova manželka. Možná nikdy nepřemýšlíme nad tím, že bychom svedli jiného muže/ženu, ale třeba usilujeme o něco jiného a nepřemýšlíme nad tím, co to znamená pro život ostatních lidí. Všichni jsme pohlceni něčím, o čem jsme se rozhodli, že to zoufale potřebujeme. Všichni jsme ztratili smysl pro realitu ve chvílích, kdy jsme si dovolili honit se za zapovězenými potěšeními.

Otázky k diskuzi

Lze vybrat z různých možností, záleží na skupině:

1. Například:
    - Jaká byla pozice Josefa v Potífarově domě?
    - Jak Josef odpověděl Potífarově manželce?
    - roč se Potífarova manželka honila za Josefem?
    - Jak se vyrovnala s jeho odmítnutím?
    - Co by se stalo, kdyby se jí byl poddal?
    - Chtěli jste někdy něco, co jste nemohli mít?
2. Jak se zachováš, když se ti nedostane práce, postavení nebo úcty, které ti podle tebe právem náleží? Jak zvládnout pocity odmítnutí, nenávisti a závisti? Máte v zaměstnání, rodině nebo sboru pozici nebo úkoly, ve kterých máte vliv a moc? Nezneužili jste někdy svého postavení? Jak tomu lze zabránit?
3. Josefův život byl zasažen nemoudrostí a hříchem někoho jiného. Zažil jsi už, že kvůli tvému hříchu museli nést následky nevinní? Má Bůh řešení i pro takové selhání? Musel jsi naopak ty snášet smutné následky hříchu někoho jiného? Jak můžeš povzbudit ty, kteří takto nevinně trpí?
4. Přemýšlejte o tom, jak můžeme přiblížit Boží věrnost lidem, kteří Boha osobně neznají. Co je věrnost? Definujte ji s pomocí biblických postav, které použijete jako příklady věrnosti.
5. Která pokušení jsou pro tebe nebezpečnější – ta, která přicházejí od zjevných nepřátel, nebo spíše „zevnitř“? V čem je jejich záludnost? Existuje nějaká „prevence“, jak tváří v tvář těmto pokušením obstát?

6. Čím lépe chápeme Boží pravdu, tím více změn musíme uskutečnit ve svém životě, názorech, organizaci atd. Člověk nemůže zůstat takový, jaký je, a tam, kde je.

Kreativní prohloubení

1. Převyprávět příběh vlastními slovy, aktualizovat ho do doby 21. století.
2. Chtíč – co nám k tomu říká Bible? Hledat další příběhy.
3. Případně práce s textem:
    - Zatrhnout všechny formy jednoho či více slov (např. vidět).
    - Zatrhnout slova, která jsou každého důležitá, klíčová.
    - Pošlete klíčové slovo nebo verš tichou poštou a společně sledujete, co z toho vznikne. S vybraným je možné dále pracovat, diskutovat, která slova jsou či nejsou podstatná pro text apod.
    - Na papír na zemi zapsat různé asociace, které mně k textu napadají – pak účastníci můžou na sebe reagovat tím, že připíše komentář k předchozím vyjádřením ostatních.

Společný závěr

Podobně jako u mládeže, účastníci mohou definovat místa, kde nějak selhali, a kde potřebují Boží pomoc. Vzhledem k tomu, že se jedná poměrně o citlivé téma, můžou to účastníci napsat na papír a pak ten papír společně můžeme venku spálit a ukončit to modlitbou Otče náš.

Setkání v domově pro seniory – účastníci s počínající demencí

Začátek setkání, tj. vytváření společenství

Vygenerovat obrázky AI, pak je možné diskutovat ve dvou okruzích:

1. Nechat na sebe jen působit obrázky a říci, jaké emoce ve vás jednotlivé obrázky probouzí?
2. Je možné se zaměřit na emoce z pohledu postavy Josefa, Potífarovy ženy, Potífara. Jaké pocity, emoce mohly jednotlivé postavy zažívat; u Potífarovy ženy je možné přemýšlet nad tím, co tím sledovala.

Vstup do tématu

Je dobré se zaměřit na jejich životní zkušenosti s křivdou, svými hodnotami a také s pohledem zpět, jestli ty špatné události měly třeba nějaký hlubší význam v nějakém delším horizontu…

Výklad

Katecheta prostřednictvím obrázků seznámí účastníky s příběhem Josefa. Vede je k diskusi o tom, jestli měl Josef v té situaci „štěstí“ nebo „smůlu“, proč se mu jednotlivé věci přihodily, a jak by se oni chovali při jednotlivých událostech.

Jaké jednání je jim sympatické a jaké by odsoudili? Kdy asi Josef cítil radost a kdy smutek?

Pak může také katecheta z různých obrázků k příběhu vybrat ty, které k tomu příběhu nejvíc sedí, které vystihují emoce, které ty postavy mohly vnímat, prožívat.

Přenesení obsahu do života účastníků

Pak katecheta vyzve účastníky k přemýšlení:

Zkuste přemýšlet nad vnitřním dialogem, který v sobě mohl Josef vést. – *Co jako mám dělat? Tady mě ta žena svádí? Když jí podlehnu, určitě zarmoutím svého pána? Jak se jí vzepřít? A když jí odmítnu, jaké to bude mít důsledky? Nemám vlastně moc na výběr.*

Zkuste vymyslet dialog, který v sobě mohla vést Potífarova manželka. *(Zase někoho ulovím. Je mladý, chytrý, pohledný. To bude něco. Ale ten koloušek má zábrany.)*

Poté by měl katecheta spolu s účastníky shrnout: Co bylo nejdůležitější na Josefově jednání a jednání manželky Potífara?

Kreativní prohloubení

Záleží na skupině. Je možné příběh zahrát, případně něco vyrábět, je možné vzít různé aktivity (viz děti).

Společný závěr

Modlitba, když je uvědomělé společenství, lze použít i modlitbu pro nedávno pokřtěné.

Liturgie

Písně

Úterý končí středou (Svítá 31); *Je lepší na skále život svůj mít* (Svítá 118); *Stárne láska jako víno* (Svítá 312); *Kdo mě z pout mých* (NEZ 241); *Uhni se stranou* (NEZ 336); *Učiň mě, Pane, nástrojem* (NEZ 399)

Biblický text k zapamatování

Jak bych se tedy mohl dopustit takové špatnosti a prohřešit se proti Bohu. (Gn 39,9)

Rituál

Sedíme nebo stojíme v kruhu. Soustředíme se na své ruce. Nechceme, aby byly prostředkem manipulace. Otočíme je dlaněmi nahoru, je to gesto nabídky, otevřenosti. Rukama vyjadřuji, že chci dávat, přijímat. Ne ovládat, manipulovat nebo brát.

V tomto postoji můžeme například zpívat nebo recitovat píseň *Učiň mne, Pane, nástrojem*.

Okénko do bohoslužeb

Připravíme si obrázek ruky (například obkreslíme ruku svoji).

Víte, co znamená slovo manipulace? A jak souvisí s tímto obrázkem?

Manipuluje s vámi někdy někdo?

Dnes o manipulaci bude příběh v nedělní škole.

nebo: (viz otázky pro starší školní děti)

Stalo se vám, že by někdo po vás někdy chtěl, abyste se chovali jinak, než je pro vás přirozené? Třeba se někomu vysmívat? Nebo něco ukradnout? Nebo zalhat?

Modlitba

Dobrý Bože, děkujeme ti, že ty jsi naše útočiště, že jsi pevným bodem našich životů. Děkujeme, že se k tobě můžeme uchýlit ve chvílích, kdy se vše kolem nás hroutí, když se nám nedaří nebo trpíme příkoří. Dej nám prosím odvahu vytrvat v dobrém a nenechat se strhnout proudem, i když to je mnohdy těžké. Dej nám prosím moudrost a sílu, abychom dokázali říkat ne, když někdo narušuje naše hranice, a odpusť nám, kdykoli jsme naopak my narušovali soukromí druhých nebo své blízké zneužívali ke svým sobeckým zájmům. Amen.

Cílová skupina
Mládež
Předškolní
Mladší školní
Školní
Školní
Nedělní škola
Katechetické cykly

Ženy v Bibli

Biblický odkaz (kat)

Genesis 39,1–18